

Health of School-Age Children
ESSOP Annual Meeting
Grand Hótel Reykjavík
October 10, 2008

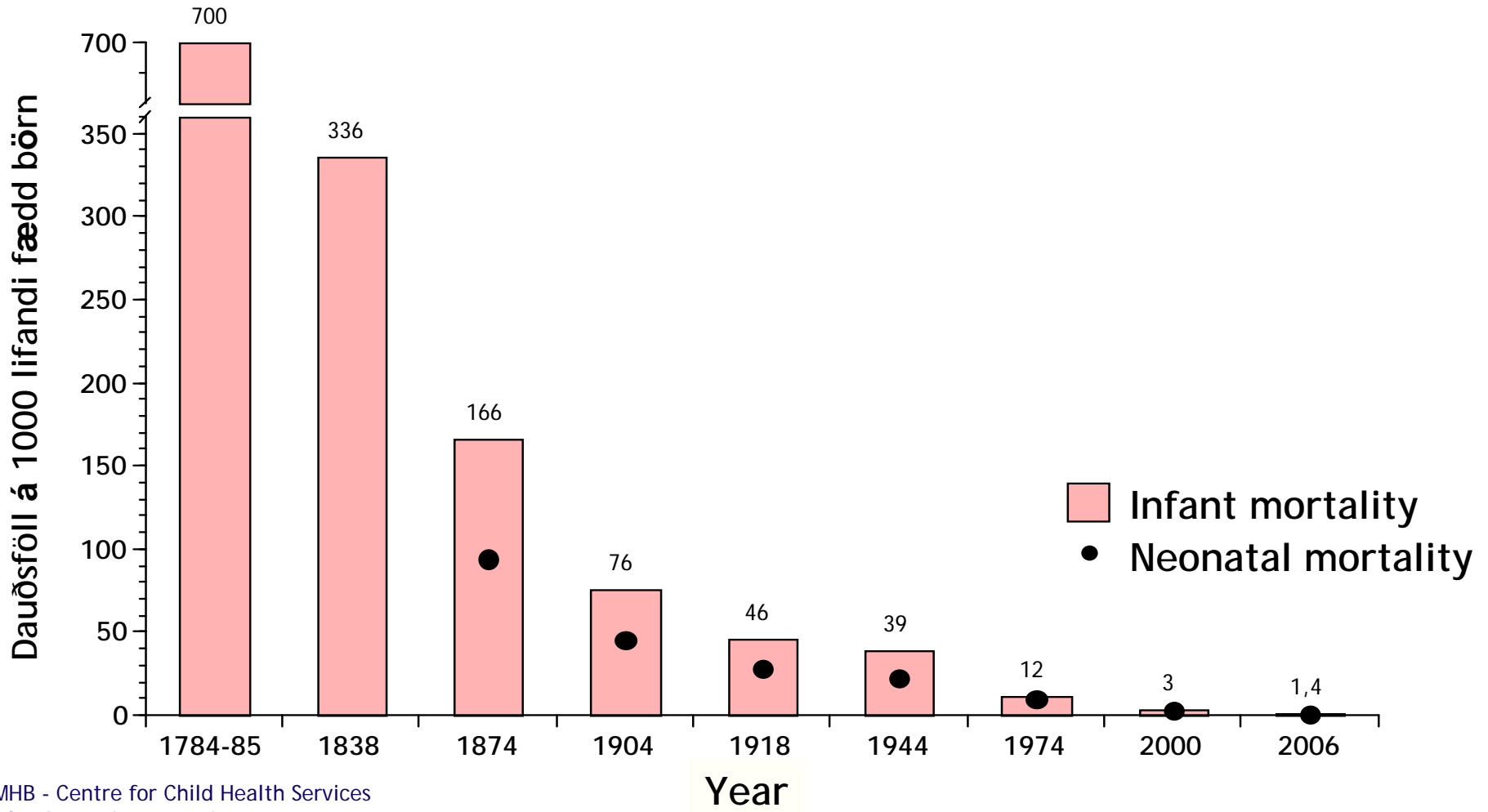
Identification of young children with developmental problems in Iceland

Geir Gunnlaugsson, MD, Dr.Med.Sc., MPH
Professor of Public Health, Reykjavík University and
Director of the Centre for Child Health Services
Reykjavík, Iceland

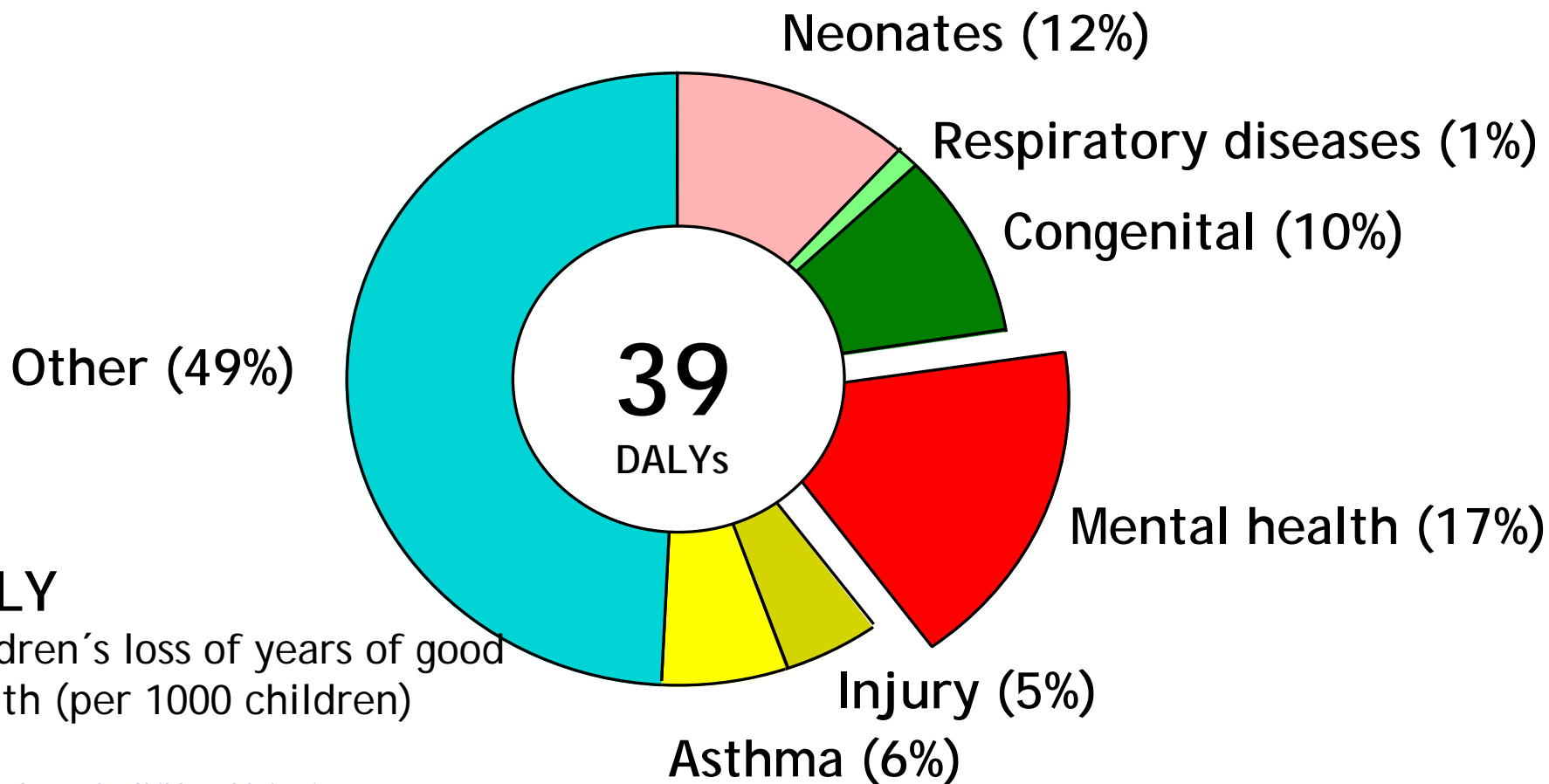
Infant mortality

Important milestones in Icelandic history

Burden of Disease in Iceland

Children 0-14 years

Preventive child health in Iceland

Over-all Policy Aims

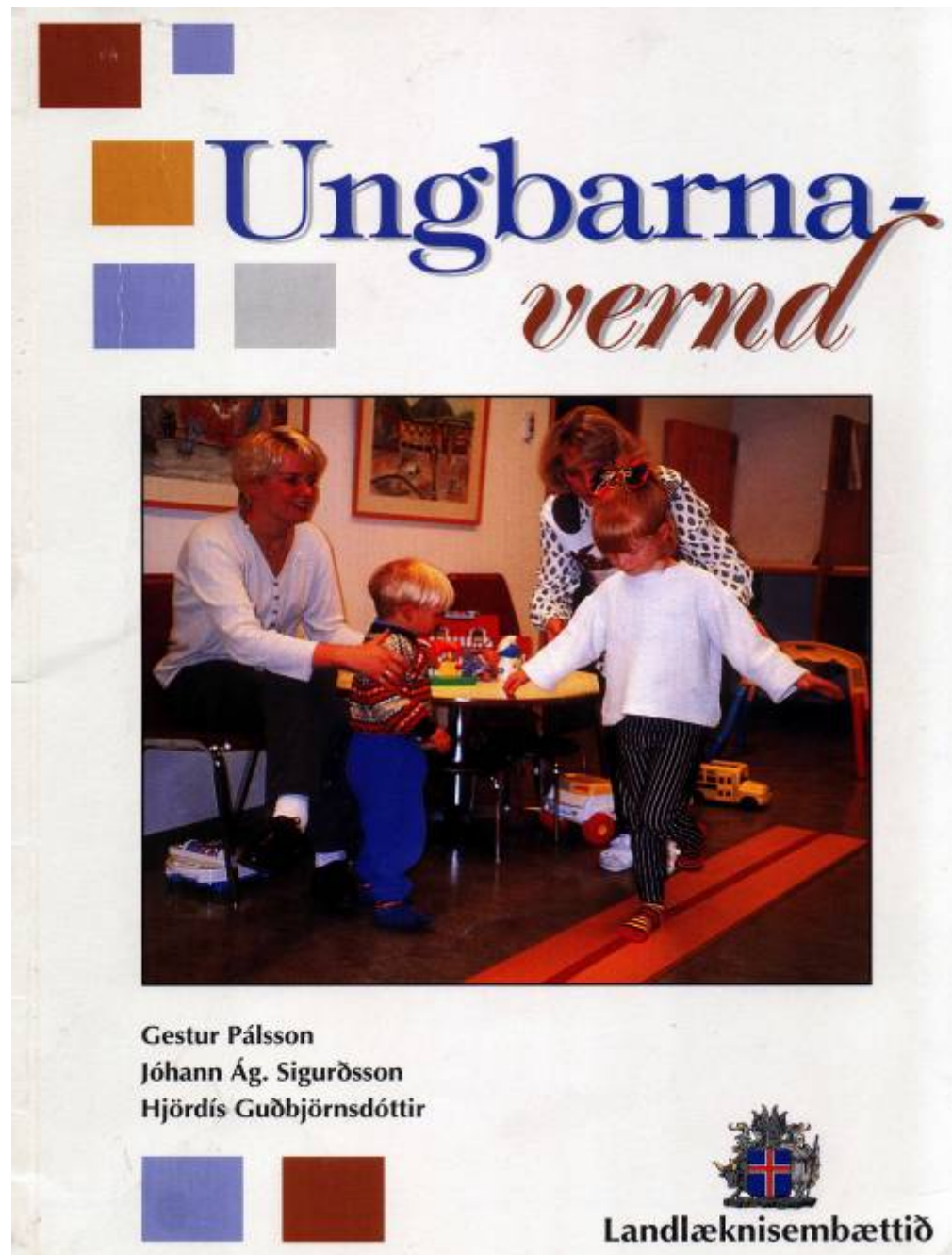
- Services should be based on best knowledge and practice, at any one time
- Support parents, teachers and others so children achieve of best attainable physical, psychological and social health
- Find as early as possible eventual diseases and developmental problems and offer well-defined services as need arises

Handbook for Preventive Health Services for Infants and Young Children

Directorate of Health, 1996

MHB - Centre for Child Health Services
HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK
REYKJAVÍK UNIVERSITY

Preventive Child Health Services

Children <6 years

Age	Nurse	Doctor	Vaccines
<6 wks	Home visits		
6 wks			
9 wks	Home visit		
3 mths			Infanrix
5 mths			Infanrix
6 mths			
8 mths			MnC
10 mths			MnC
12 mths			Infanrix
18 mths			MMR
3 1/2 yrs			
5 yrs			Boosterix

Health education

Support to families

Motor development

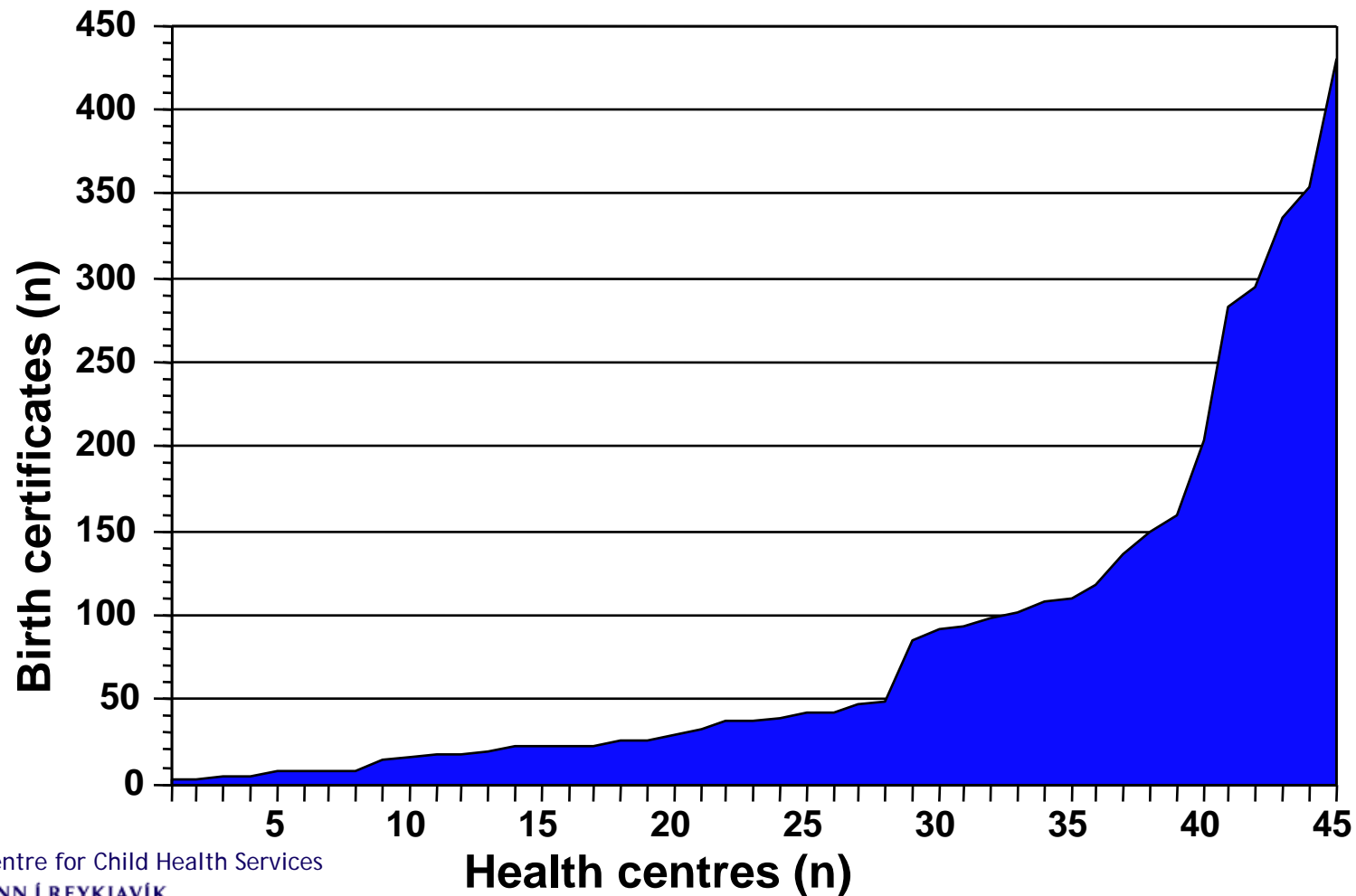
Vision

Hearing

Language

Behaviour

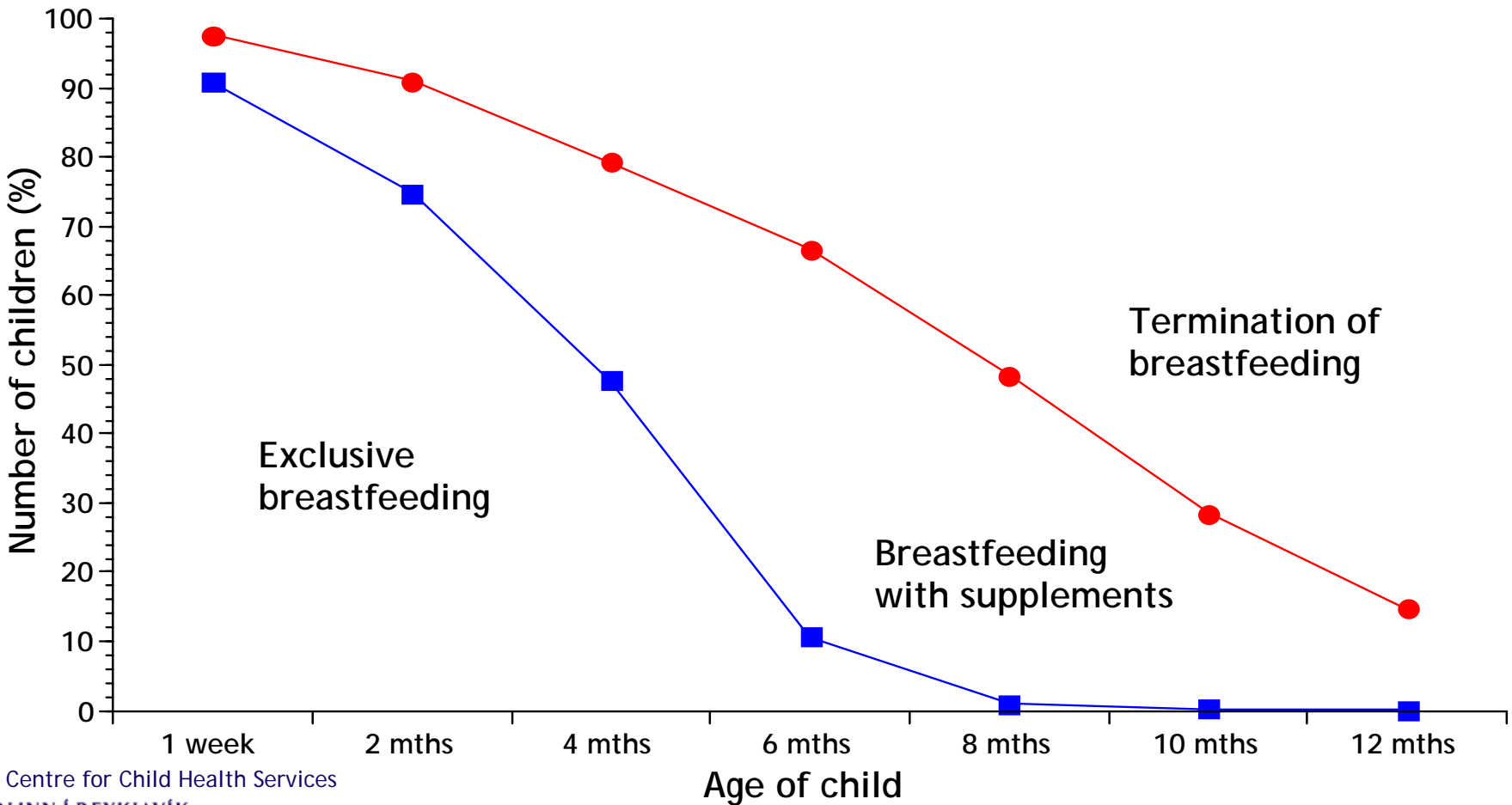
Birth Certificates per Year by Health Centre

Breastfeeding prevalence

Iceland, children born 1999-2003

HH - Primary Health Care Organisation of Reykjavik Capital Area

3½ árs skoðun

Heilsugæslustöð:

Nafn: ..... Kennitala: .....

Hjúkrunarfræðingur/læknir: ..... Dags: .....

Viðtal við: móður föður annan Byr barnið hjá: foreldrum móður föður öðrum

0 = eðlilegt X = frávik (nýta má stóru kassana í stað litlu ef allt er eðlilegt)

Saga: Eftirfarandi má nota sem atriði til að meta þroska og aðlögun barns. Ekki er ætlast til að þetta sé notað sem spurningalisti fyrir foreldra.

Language

Behaviour

Social
development

Motor

(Upplýsingar um þroska má sjá á bls. 22-24, bls. 32-34 og bls. 40 í Handbók um ungbarnavernd, Landlæknisembættið 1996)

Sjón: HVOT H: / V: / Þekjupróf Þrívídd

Endurtaka: HVOT Þekjupróf Þrívídd

Endurtekning:
Dags. HVOT H: / V: / Þekjupróf Þrívídd

Hljóðholismæling: H: V:

Fræðsla: Mataræði Svefnvenjur Líkamleg áreitni/líkamsvitund barns

Þroski og örvun Sjónvarpsáhorf Tannvernd

Farið til tannlæknis? Já Nei Slysavarnir Reyklaust umhverfi? Já Nei

Ofnotkun áfengis- og vímuefna í umhverfi barnsins Já Nei Annað

Hreyfingar

	Eðlilegt	Frávik
1. Gengur 2-3 metra eftir striki á gólfinu. _____	☐	☐
2. Gengur á tám. _____	☐	☐
3. Stendur á öðrum fætinum í einu. _____	H: ☐ V: ☐	☐ ☐

Ef barnið teiknar vel og fram kemur að það notar hendurnar eðlilega, byggir t.d. úr kubbum og hneppir tölum er ekki þörf á að prófa hreyfingar handa sérstaklega. Í vafatilfelli má láta barnið hneppa tölum eða þræða perlur á þræð.

Development evaluation (if necessary)

2. Teikna kross eftir fyrirmynd. Ekki er krafist smáatriða en að línur skeri hvora aðra þótt hornin á milli þeirra séu ekki rétt. _____	☐	☐
3. Spyrjið barnið um liti, ætti að þekkja þrjá. _____	☐	☐
4. Gefið barninu fyrirsmáli t.d. um að leggja hlut á, undir, fyrir framan og fyrir aftan eitthvað. _____	☐	☐

Niurstöður:

Proskamatíð sem heild er samantekt á getu barnsins, þar með talin sjón, heyrn, og málþroski. Geta barna er misjöfn á þessum aldri, þess vegna er ekki óeðlilegt að það geti ekki eitt eða tvö af þessum atriðum. Ef um er að ræða þrjú eða fleiri atriði eða að barnið virðist annars á eftir hvað þroska snertir er æskilegt að endurtaka proskamatíð. Þegar greinilega er um seinkun á þroska að ræða ber að vísa barninu til sérfræðings til skoðunar.

(Sjá bls. 32 til 34 í Handbók um ungbarnavernd, Landlæknisembættið 1996)

Vísao til: Augnlæknis Barnalæknis Greiningarteymis Heyrnar- og talmeinstöðvar

Sálfræðings Annað Þá hvert? _____

5 ára skoðun/þroskamat

Heilsugæslustöð:

Nafn: ..... Kennitala: .....

Hjúkrunarfræðingur/læknir: ..... Dags: .....

Viðtal við: móður föður annan Byr barnið hjá: foreldrum móður föður öðrum

0 = eðlilegt X = frávik (nýta má stóru kassana í stað litlu ef allt er eðlilegt)

Saga: Hér fyrir neðan eru nokkur atriði til mats á þroska og aðlögun barns. Spyrjið jafnframt foreldra hvort þau hafi einhverjar áhyggjur af þroska eða hegðun barnsins. Hafðið einnig til hliðsjónar spurninga-lista til foreldra og leikskólakennara ef þeir eru notaðir.

Málþroski

- Skýrælt/ur
- Orðaforði sambærilegur við jafnaldra
- Erfiðleikar við myndun einhverra hljóða
- Þekkir liti
- Getur talið
- Þekkir eigin aldur og heimilisfang

Skapferli

- Óróleg/ur
- Erfitt skap
- Viðkvæm/ur
- Kvíðin/inn
- Árásargjörn/gjarn
- Getur einbeitt sér í u.þ.b. 1/2 klst.

Félagsþroski

- Á félaga
- Feimin/inn
- Feimin/inn við fullorðna
- Aðlagast í hópi barna
- Semur við leikfélaga
- Aðskilnaður við foreldra
- Stjórn á þvagi og hægðum
- Áhyggjur foreldra af væntanlegri skólagöngu.

Hreyfiþroski

- Sambærilegur við jafnaldra
- Hjólar, skiðar, skautar
- Byggir úr kubbum
- Leikur með þússluspil
- Von/vanur að teikna
- Klæðir sig sjálf/ur
- Bindur hnút

(Upplýsingar um þroska má sjá á bls. 22-24 og 35-40 í Handbók um ungbarnavernd, Landlæknisembættið 1996)

Mat á hreyfiþroska

	Eðlilegt	Frávik
1. Hoppa á öðrum fætinum í einu, snúa við og hoppa til baka (um það bil 20 hopp).	H: ☐ V: ☐	☐ ☐
2. Standa í 20 sekúndur á öðrum fætinum í einu.	H: ☐ V: ☐	☐ ☐
3. Ganga á jörkunum (fætinum utanverðum) (Fogs Próf). Sýnið barninu hvernig á að gera (eins og sótari á þakmæni)!	☐	☐
4. Hraður snúningur um úlnlið, lófinn til skipist upp og niður (pronation/supination), önnur höndin í einu í 10 sekúndur. Takið í hönd barnsins og sýnið hvernig á að gera, olnboginn í 90° og aðeins frá bolnum.	H: ☐ V: ☐	☐ ☐
5. Klippa hring úr pappírsörk, sem strikaður er á hálfstífan pappír, 10 cm í þvermál.	☐	☐

(Sjá bls. 38 og 39 í Handbók um ungbarnavernd, Landlæknisembættið 1996)

Sjón: HVOT H: / V: / Þekjuþróf Þrívídd
Endurtaka: HVOT Þekjuþróf Þrívídd
Endurtekning: HVOT H: / V: / Þekjuþróf Þrívídd
Dags: HVOT H: / V: / Þekjuþróf Þrívídd

Fræðsla: Reyklaust umhverfi? Já Nei Slysavarnir
 Farið til tannlæknis? Já Nei Tamvernd
 Útivist og hreyfing Annað
 Ofnotkun áfengis- eða vímuefna í umhverfi barns? Já Nei

Skoðun læknis:

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

Niðurstöður:

	Eðlilegt	Frávik
Spurningar fyrir foreldri. (Frávik sjá bls. 37)	☐	☐
Spurningar fyrir leikskólakennara. (Frávik sjá bls. 38)	☐	☐
Mat á hreyfiþroska. (Frávik sjá bls. 38)	☐	☐

Samantekt:

(Frávik sjá bls. 39)

	Eðlilegt	Óveruleg frávik	Veruleg frávik
Mat á hreyfiþroska. (Frávik sjá bls. 38)	☐	☐	☐

Vísuð til:

- Augnælæknis
- Barnalæknis
- Greiningarteymis
- Heymar- og talmeinstöðvar
- Sálfræðings
- Annað
- Þá hvert? .....

Electronic Child Health Record

Development of the Child

Ungbarnavernd	
Skoðun	
3 ½ árs skoðun	
Mælingar	M
Næring	N
Proskamat	P
Grófhreyfingar	
✓ Sparkar bolta	
✓ Hoppar jafnfætis	
Finhreyfingar	
✓ Teiknar hring eftir fyrirmynd	
✓ 3-4 fingra grip um blýant	
Samskipti og leikur	
✓ Tekur virkan þátt í leik	
✓ Klæðir sig með aðstoð	
Vitsmuna- og málproski	
✓ Talar í minnst 3-5 orða setningum	
✓ Telur a.m.k. þrjá hluti	
EFI - málproskaskimun	
Hljóðholismæling	
Tannheilsa	
Sjónpróf	

Click!

Gross motor
Fine motor
Communication
Cognitive

Overview of development

Gagn	Grófhreyfingar	Fínhreyfingar	Samskipti og leikur	Vitsmuna- og málbroski
			Myndar augnsamband	Myndar hljóð
				Bregst við hljóði
6 vikna	Lyftir höfði liggjandi á grúfu	Opnar lófa	Brosir	Fylgir hlut eftir með augunum
				Myndar hljóð með mismunandi blæbrigðum
3ja mán	Heldur höfði í nokkrar sekúndur	Skoðar hendurnar	Þekkir móður	Hjalar
			Sýnir leikfangi áhuga	
6 mán	Veltir sér af baki yfir á maga	Flytur hluti milli handa	Vill láta taka sig upp	Bablar
	Hjálpar til við að setjast upp			Litast um eftir leikfangi sem það missir
10 mán	Situr vel óstutt	Tekur um skaft á skeið	Leikur týndur-fundinn, vinkar, klappar	Fjölbreytt babl
	Togar sig upp í standandi stöðu	Tangargrip		Skilur einstaka orð
				Slær saman 2 kubbum
18 mán	Gengur án stuðnings	Borðar með skeið eða gaffli	Bendir til að sýna áhuga	Notar 6 -10 orð
		Krotar	Bendir á líkamshluta	Byggir turn úr 2 kubbum
			Sækir hlut sem beðið er um	Skoðar mynd í bók
3½ árs	Sparkar bolta	Teiknar hring eftir fyrirmynd	Tekur virkan þátt í leik	Talar í minnst 3-5 orða setningum
	Hoppar jafnfætis	3-4 fingra grip um blýant	Klæðir sig með aðstoð	Telur a.m.k. þrjá hluti
5 ára	Hoppar á öðrum fæti	Klippir út hring	Leikur við jafnaldra	Teiknar mannsmynd með bók og 3 smáatriðum
	Stendur á öðrum fæti í minnst 10 sek	Teiknar fer- og þríhyrning eftir fyrirmynd	Þíður eftir að röðin komi að sér	Hlustar á og skilur frásögn án mynda
			Fer sjólf á salerni	Getur sagt f, k, r, s og þ

Critique of current schedule

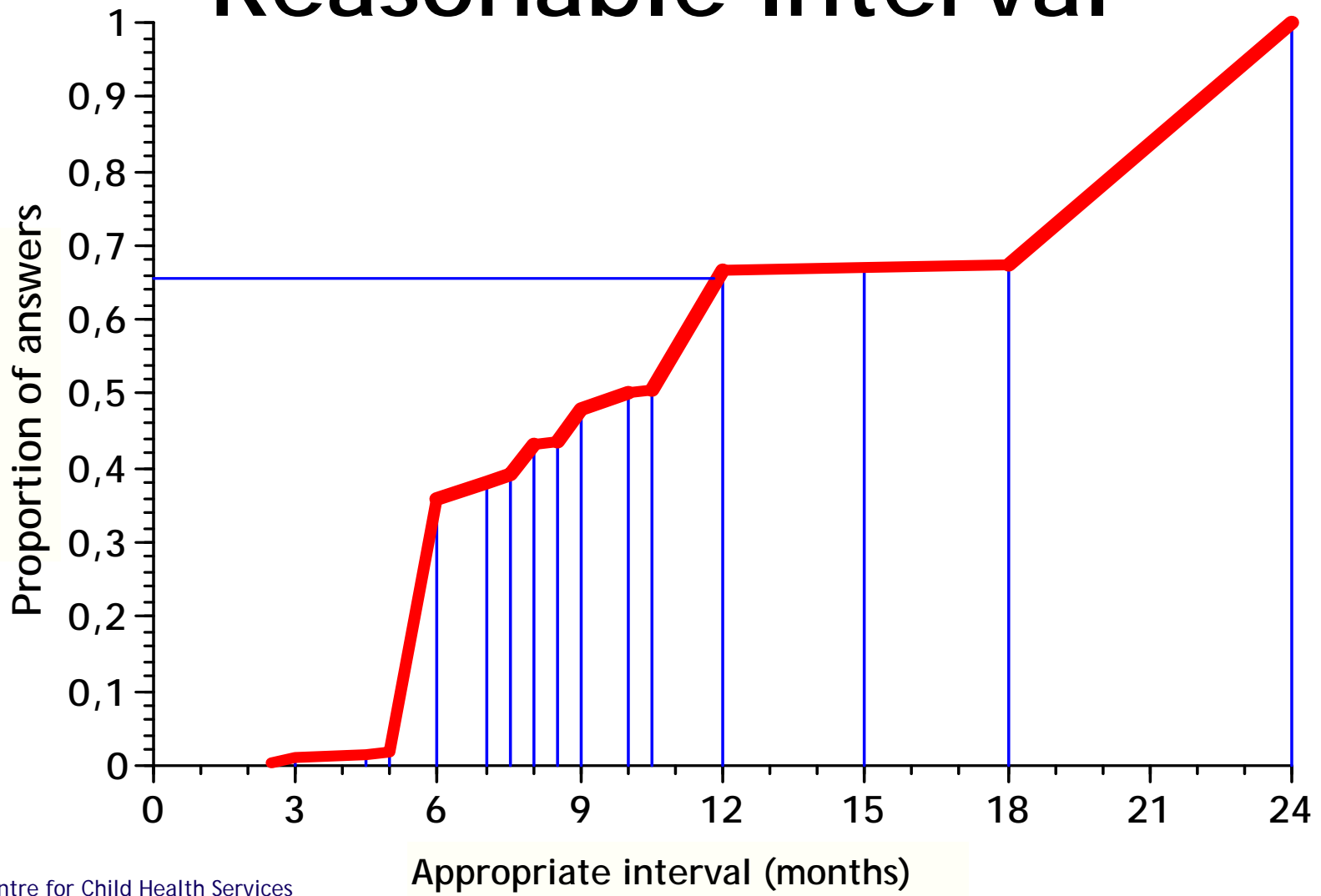
Visits at 3,5 and 5 years of age

- **Professionals**
  - Lack proper tools to evaluate development and mental health of young children
  - Current routines ineffective and professionally inadequate
- **Parents**
  - Too long interval from 18 months visit to 3,5 years of age

Parental Opinion on Next Visit After 18 months

Reasonable Interval

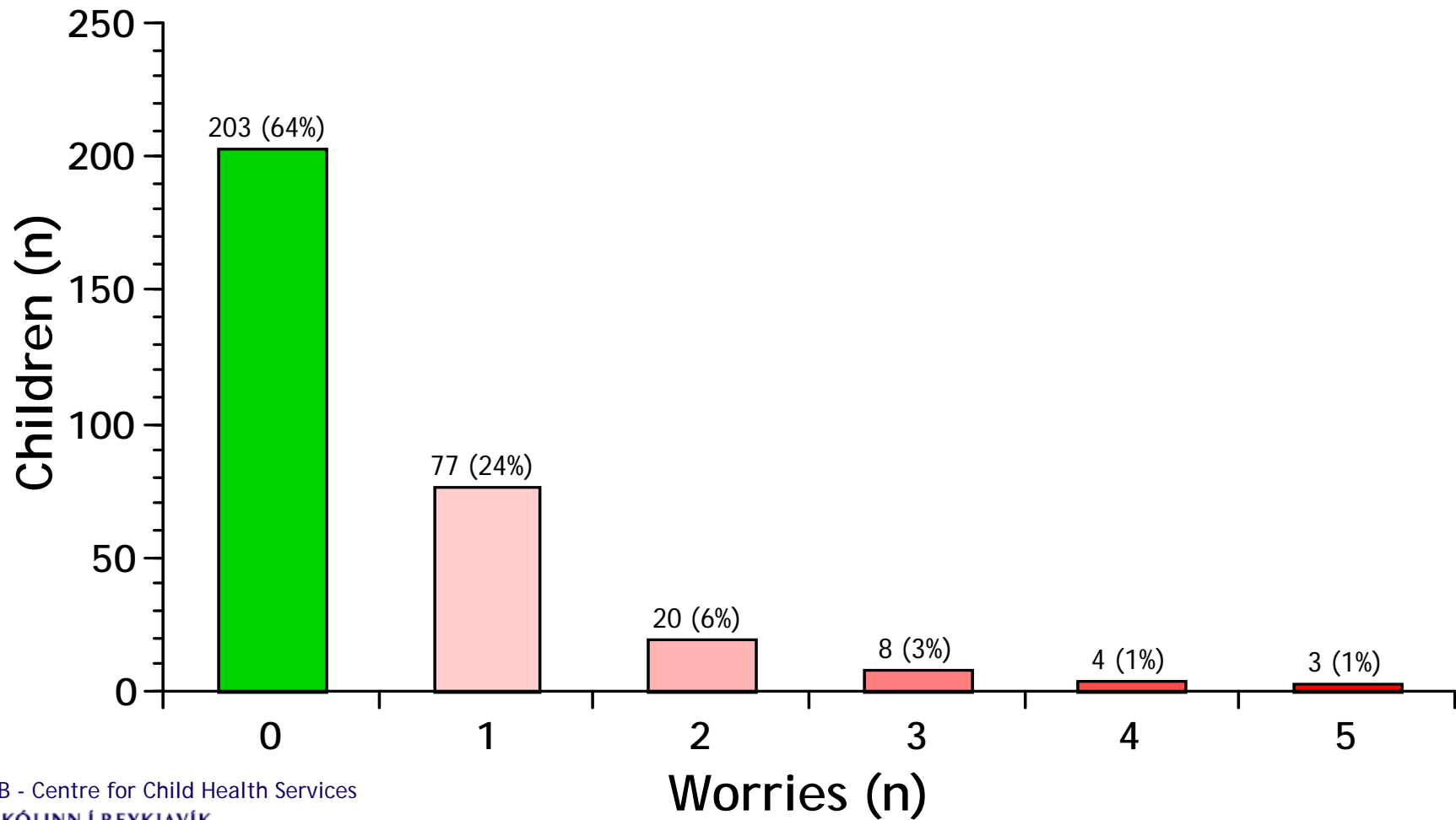

Preventive child health services Need for Revision of Guidelines?

- **No**
  - Continue with the good work ...
- **Yes, but what ... ?**
  - Overall text?
  - Routines and guidelines?
  - Key age-groups?
  - Growth charts?
  - Other?

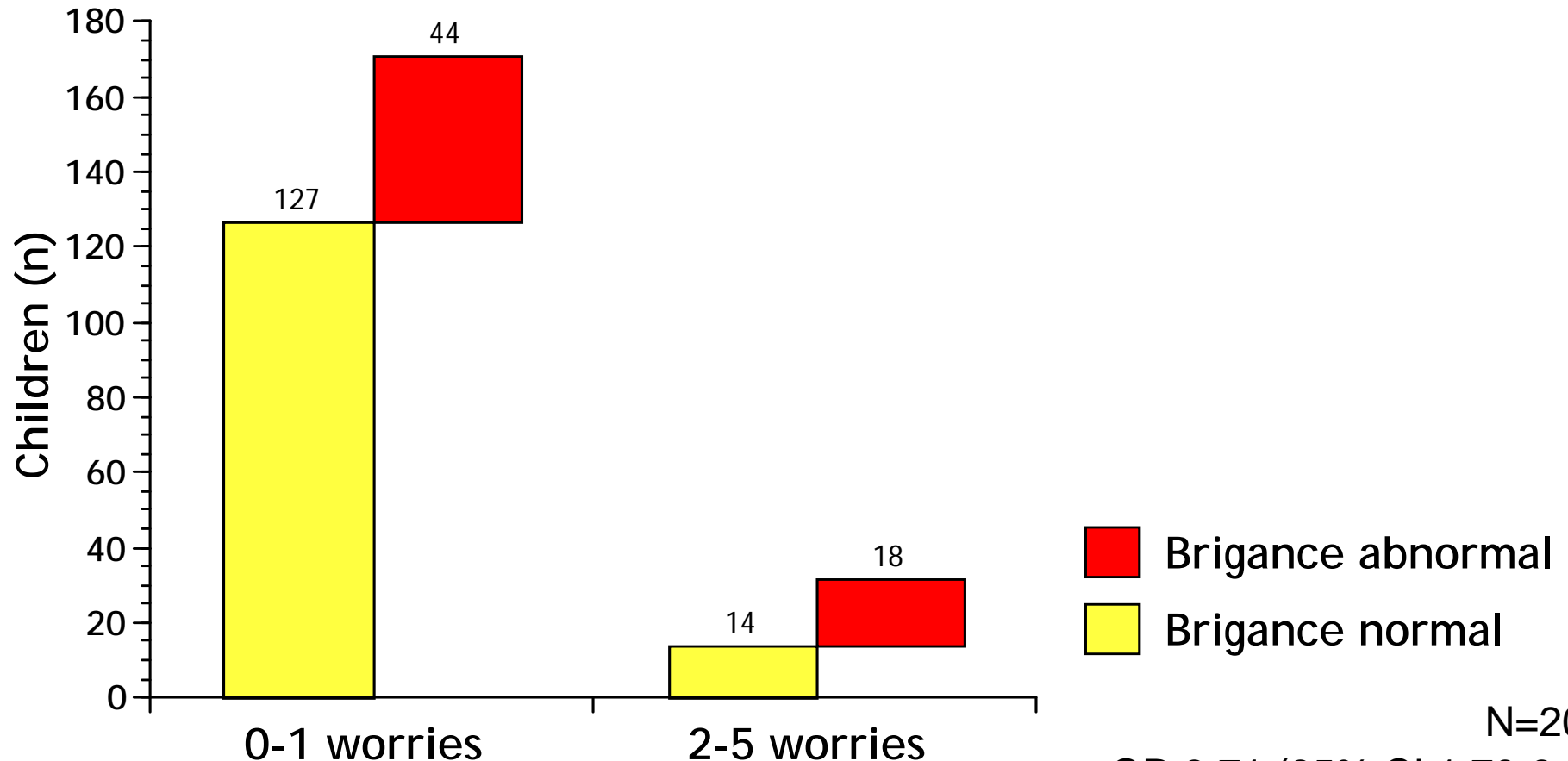
Revision initiated in 2003

Results of PEDS screening

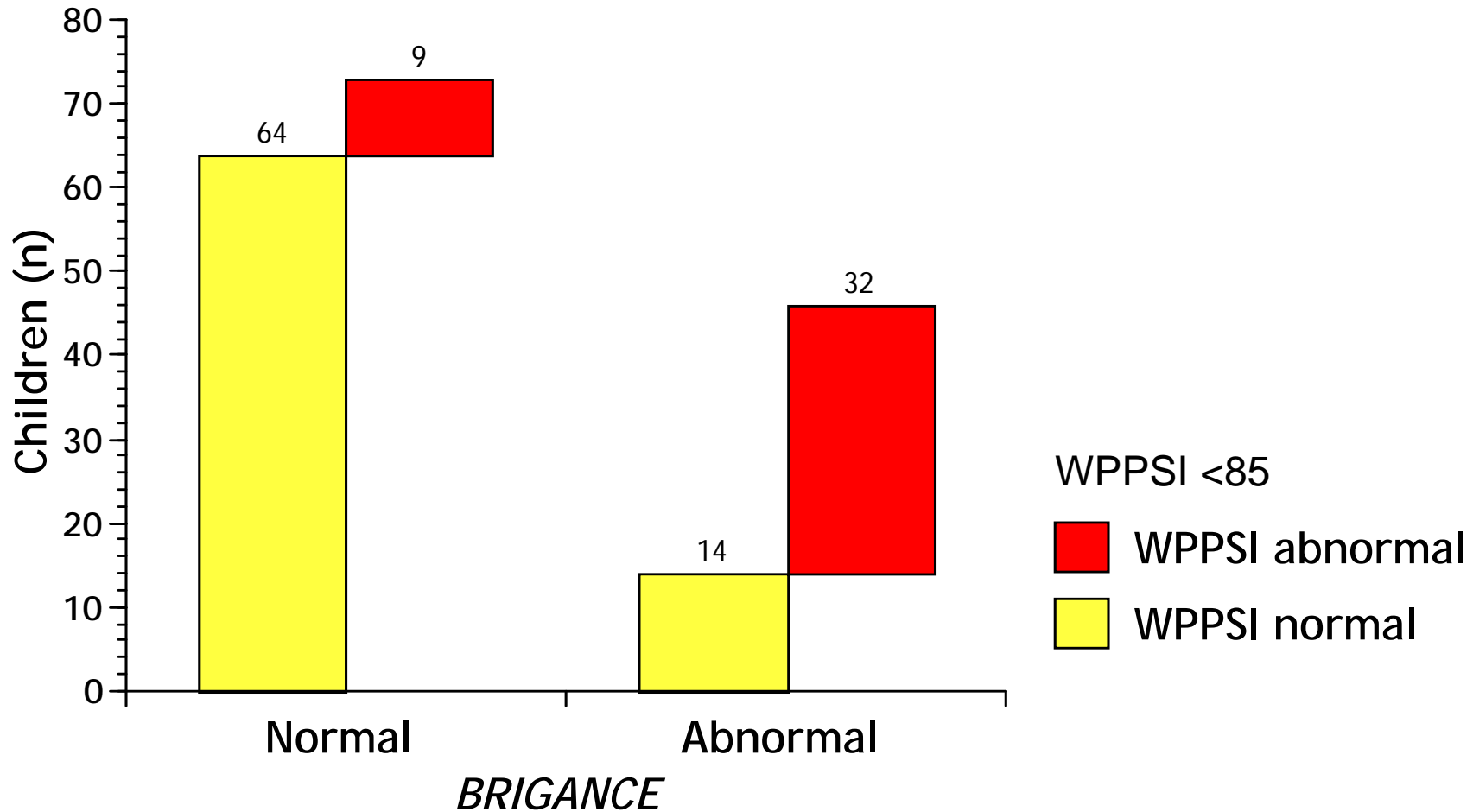
PEDS compared to *BRIGANCE*

Two or more worries

N=203
OR 3,71 (95% CI 1,70-8,08)
P=0,0005

BRIGANCE compared to psychological test (WPPSI-R^{is})

N=119

OR 3,11 (95% CI 1,22-7,95)

Preventive Child Health Services Revised Organisation

- **Change target age-groups**
  - 3,5 year => 2,5 years
  - 5 years => 4 years
- **Use PEDS og *BRIGANCE***
  - Health centres
    - Training of staff
  - Collaboration with School Educational Testing Institute
    - Computerised records
    - Tools adapted to Icelandic setting
      - Few health centres in focus
- **Continuous follow up and revision**

Brigance form

Skráningarblað – BRIGANCE 2 ½ árs Forprófun

A. Upplýsingar um barn

Nafn barns _____
 Nafn foreldris _____
 Heimilisfang _____
 Póstnúmer _____

Ár _____ Mánuður _____ Dagur _____
 Dagsetning _____
 Fæðingardagur _____
 Aldur _____

Heilsugæslustöð _____
 Prófandi _____

B. Grunnskímun

C. Fyrirgjöf

Blaðsíða	Próflut	Færni. Dragðu hring um atriði ef færni er náð. Skráið athugasemdir ef ástæða er til.	Fjöldi réttra atriða	Gildi atriðis	Stig barns
3	1B	Veitir persónulegar upplýsingar. – Hættið eftir tvö röng svör í röð. – Segir 1. Skirnarnafn 2. Eftirnafn 3. Aldur		2 stig hvert	/6
4	2B	Þekkir líkamshluta. – Hættið eftir þrjú röng svör í röð. – Bendir á eða snertir 1. Fingur 2. Tennur 3. Þumal fingur 4. Tær 5. Háls 6. Magi		1,5 stig hvert	/9
5	3B	Grófhreyfingar. – Hættið eftir tvö röng svör í röð. 1. Gengur á tánum þrjú skref 2. Gengur áfram þrjú skref hæl-i-tá 3. Stendur á öðrum fæti í eina sekúndu		3 stig hvert	/9
7	4B	Þekkir notkun hluta – Hættið eftir tvö röng svör í röð. 1. Eldavél 2. Úlpa 3. Blýantur		3 stig hvert	/9
9	5B	Endurtekur setningar 1. Þrjú atkvæði 2. Fjógur atkvæði 3. Fimm atkvæði		3 stig hvert	/9
10	6B	Samhæfing sjónar og handa 1. Heldur á lit/blýanti með fingrum (gefið rangt fyrir þverhandargrip (í hnefa)) 2. Notar alltaf sömu hönd 3. Teiknar nokkuð þekktanlega mynd sem hefur merkingu fyrir barnið en ekki endilega fyrir fullorðna		3 stig hvert	/9
12	7B	Magnhugtök 1. Skilur einn/einn í viðbót 2. Bendir á stóra ketti 3. Bendir á litla ketti		3 stig hvert	/9
13	8B	Byggir turn úr kubbum – Hættið eftir tvær tilraunir án árangurs. 1. 4 kubbar 2. 5 kubbar 3. 6 kubbar 4. 7 kubbar 5. 8 kubbar		2 stig hvert	/10
15	9B	Parar líti – Hættið eftir tvö röng svör í röð. Parar 1. Rauður 2. Blár 3. Grænn 4. Gulur 5. Appelsínugulur		2 stig hvert	/10
17	10B	Myndaorðaförði – Hættið eftir þrjú röng svör í röð. Þekkir og nefnir myndir af eftirfarandi 1. Tré 2. Fugl 3. Bolli/Kanna 4. Blýantur 5. Sokkur		2 stig hvert	/10
20	11B	Fleirtala, sterk þátið, boðháttur og eignarfall – Leggja öll atriði fyrir. Notar 1. Fleirtala 2. Þátið 3. Boðháttur 4. Eignarfall		2,5 stig hvert	/10

D. Til athugunar

- Ríkjandi hönd: Hægri _____ Vinstri _____ Óvíst _____
- Grip um blýant með: Hnefa _____ Fingrum _____
- Heyrn virðist eðlileg: Já _____ Nei _____ Óviss _____
- Sjón virðist eðlileg: Já _____ Nei _____ Óviss _____
- Skráðið athugasemdir

E. Ráðleggingar

_____
 _____
 _____
 _____

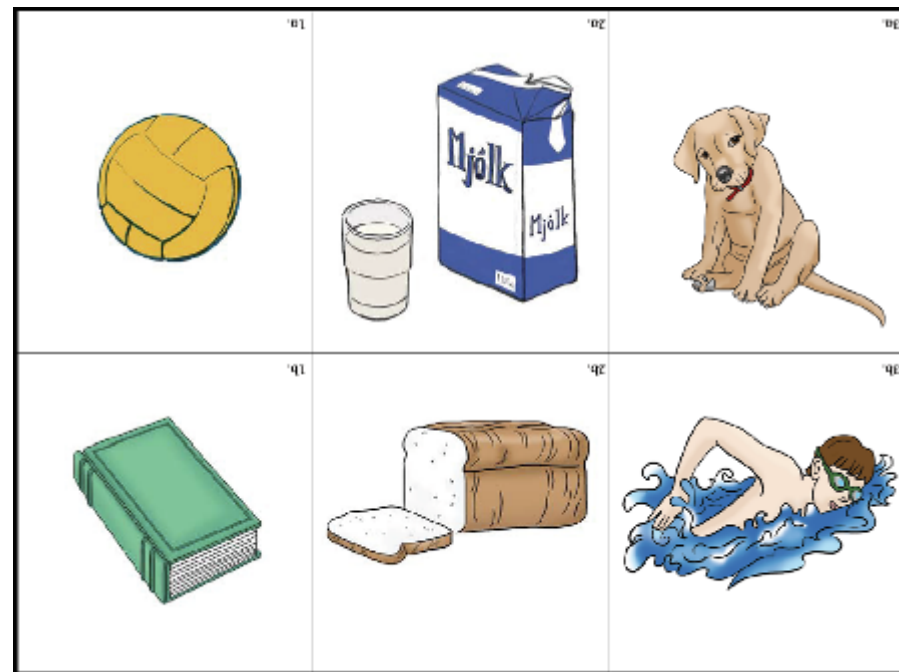
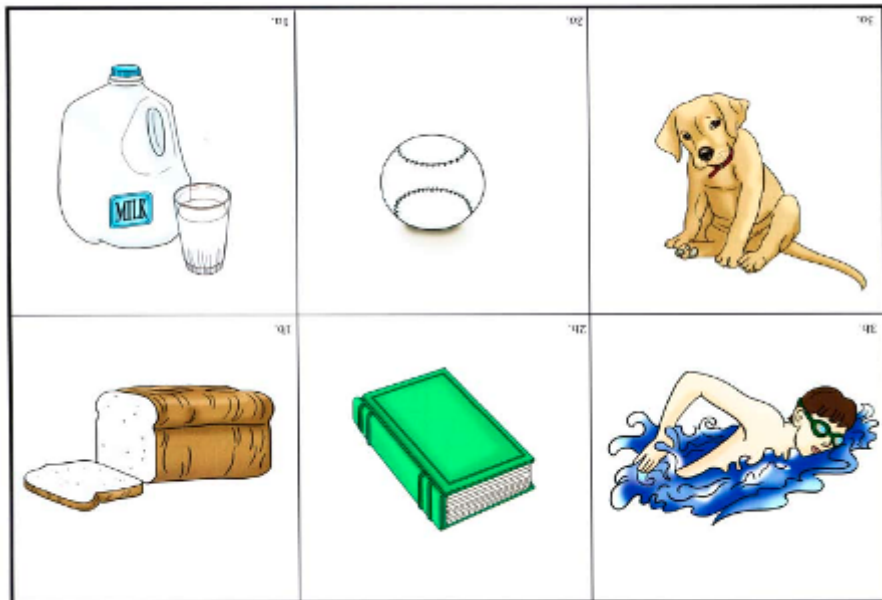
Athugasemdir

_____
 _____
 _____
 _____

Heildarstig =

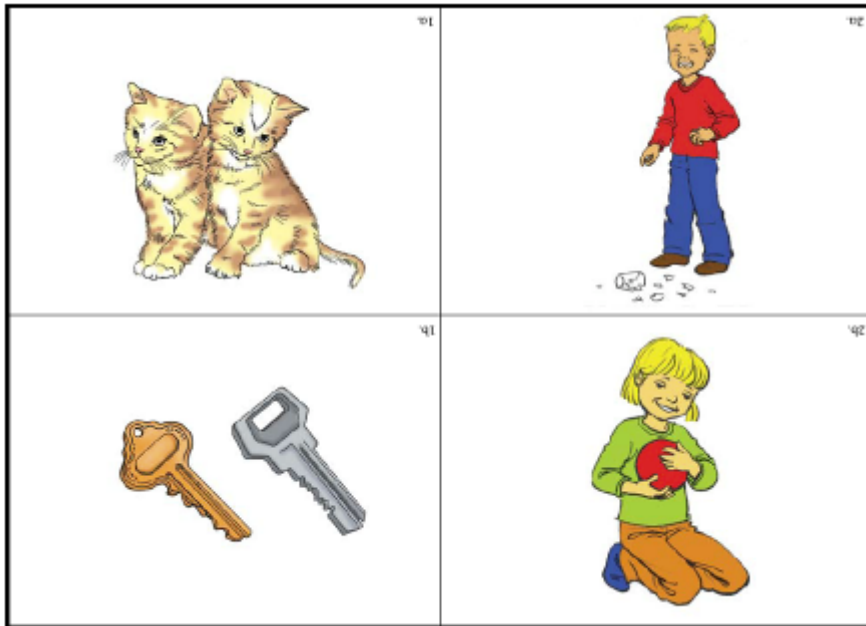
/100

BRIGANCE 2y5m15d-2y11m14d

BRIGANCE 2y5m15d-2y11m14d

Past, imperative and plural

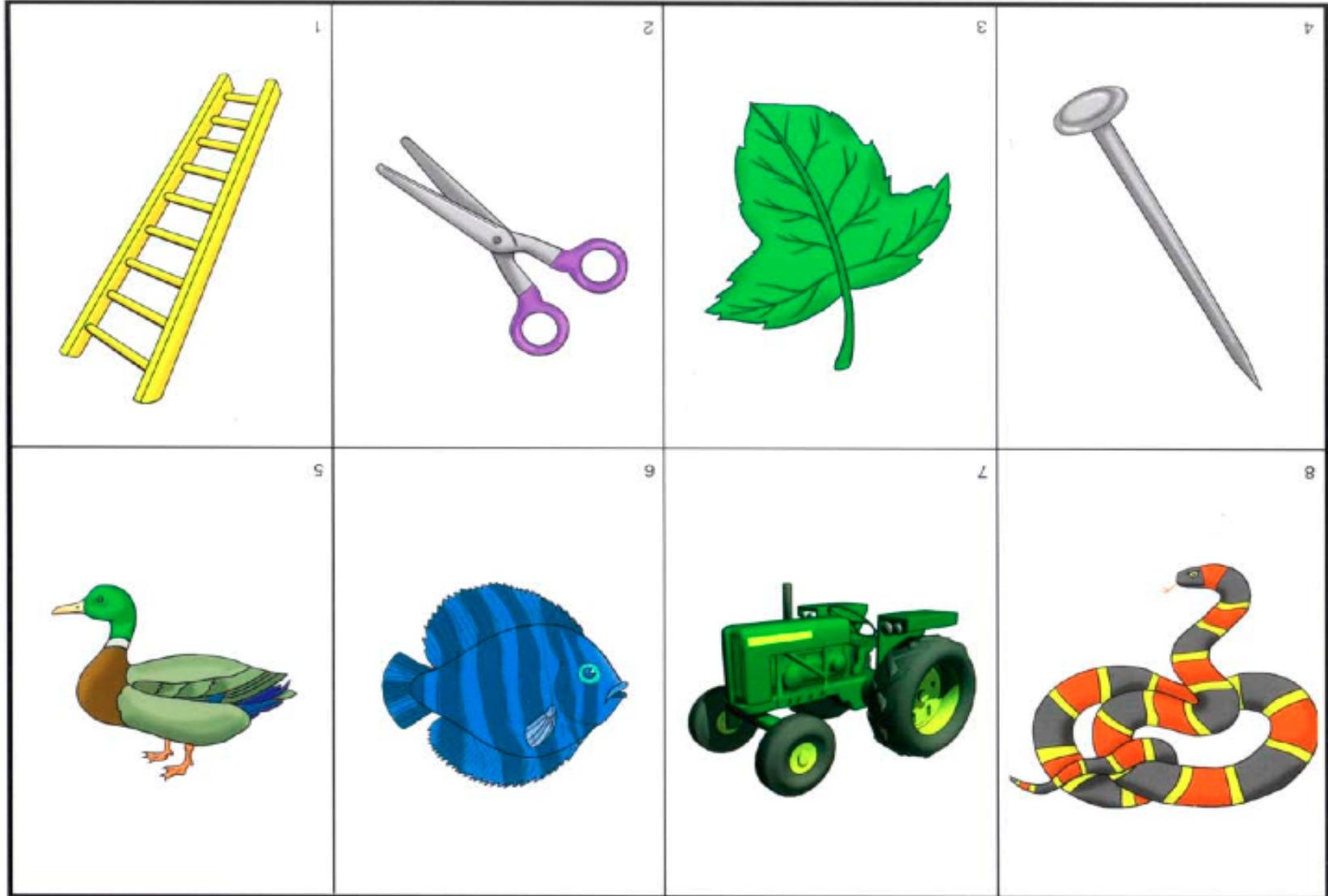

Fyrirmynd
 Þetta mat má gera með einni eða fleinum eftirteinaða aðferða:
 a. Notkun fleirtölu, sterkra þátíðar, boðhátar og eignarfals.
 b. Fylgst með barninu í samræðum.
 c. Samræður við barnið.
 Bandið á hverja mynd á C-20a og C-20b og spýjið spurninganna háma fyrir noðan. Gerið hið á eftir hverri spurningu til að barnið getið svarað. Ef barnið svarar ekki, endurtakið spurninguna.
 Hvetjið ef það hjálpar. Hjúú, ef þútt kreður.
 Bentu á myndina og
 Segðu: Ég vil að þú sagir mér svolítið um hverja mynd.
 Gefið stig fyrir a eða b á hvoru tærnistiði. Ef barnið svarar á rétt, leggið þá ekki b fyrir.
Færni 1: Notar fleirtölu.
 a. Bentu á mynd 1a og
 Spurðu: Hvaða dýr eru þetta?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir „ketti“, „kettlingar“ eða „kisu“.
 b. Bentu á mynd 1b og
 Spurðu: Hvað hlutir eru þetta?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir „kylur“.
Færni 2: Notar sterke þátíð sagna.
 a. Bentu á mynd 2a og
 Spurðu: Af hverju er barnið að gráta? eða Hvað gerði barnið?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir svar sem inniheldur sterke þátíð. Gefðu rétt fyrir „það braut glasið“, „það henti glásinu“ eða „það missti glasið“.
 b. Bentu á mynd 2b og
 Spurðu: Stelpa var búin að tyna boltanum sínum, af hverju er hún gláð?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir svar sem inniheldur sterke þátíð. Gefðu rétt fyrir „hún fann boltann“ eða „hún finnaði boltann“.

Færni 3: Notar boðhát sagna.
 a. Bentu á mynd 3a og
 Spurðu: Bömin langar að heyrja sögu. Hvað segja þau við ata?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir svar sem inniheldur boðhát. Gefðu rétt fyrir „segðu okkur sögu“ eða „viltu segja okkur sögu?“ (athuga einnig aðrar sagnir).
 b. Bentu á mynd 3b og
 Spurðu: Mamma vill ekki að kisa sé uppi á borði. Hvað segir hún við kisuna?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir svar sem inniheldur boðhát. Gefðu rétt fyrir „farðu niður“ og hvaða annar boðhátur sem er.
Færni 4: Notar eignarfal.
 a. Bentu á mynd 4a og
 Spurðu: Pabbi á þessa skór, en hvaða skór eru þetta?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir svar sem inniheldur eignarfal. Gefðu rétt fyrir „mómmu skór“, „mamma á þessa skór“ eða „skómir hennar mómmur“.
 b. Bentu á mynd 4b og
 Spurðu: Sjáðu beinið herna, hver á þetta bein?
 Viðmið: Gefðu stig fyrir svar sem inniheldur eignarfal. Gefðu rétt fyrir „hundurinn á beinið“ eða „þetta er bein hundsins“ (votti á líka við hér).

Éf æðlunin er að reikna stóðuð stig með hundræðsmörkum eftir þessu mati, verður að fara nákvæmlega eftir gefnum fyrirmælum. **BYRJA** eða **HÆTTA** ekki sérstaklega tilgreint. Íforpröfun skal leggja öll atriðin fyrir.

BRIGANCE 3y11m15d-4y11m14d

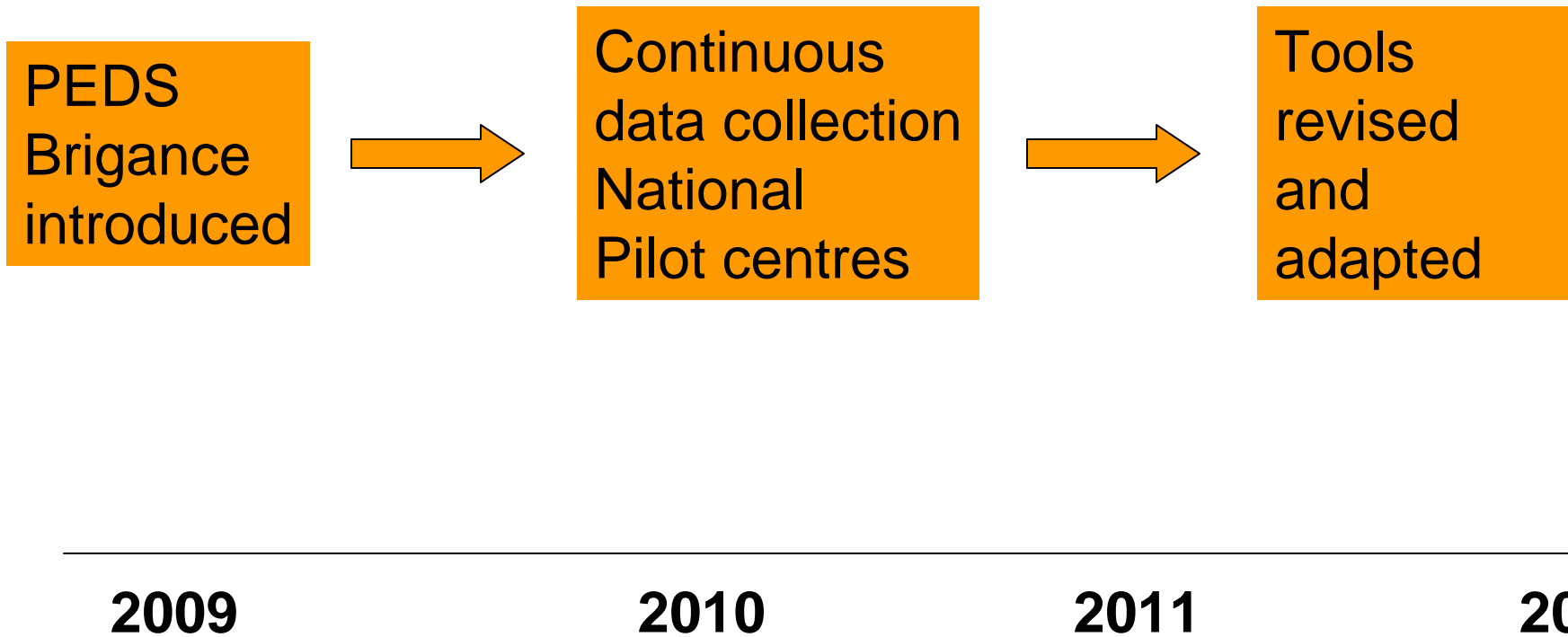

BRIGANCE 3y11m15d-4y11m14d Adaptation to Icelandic

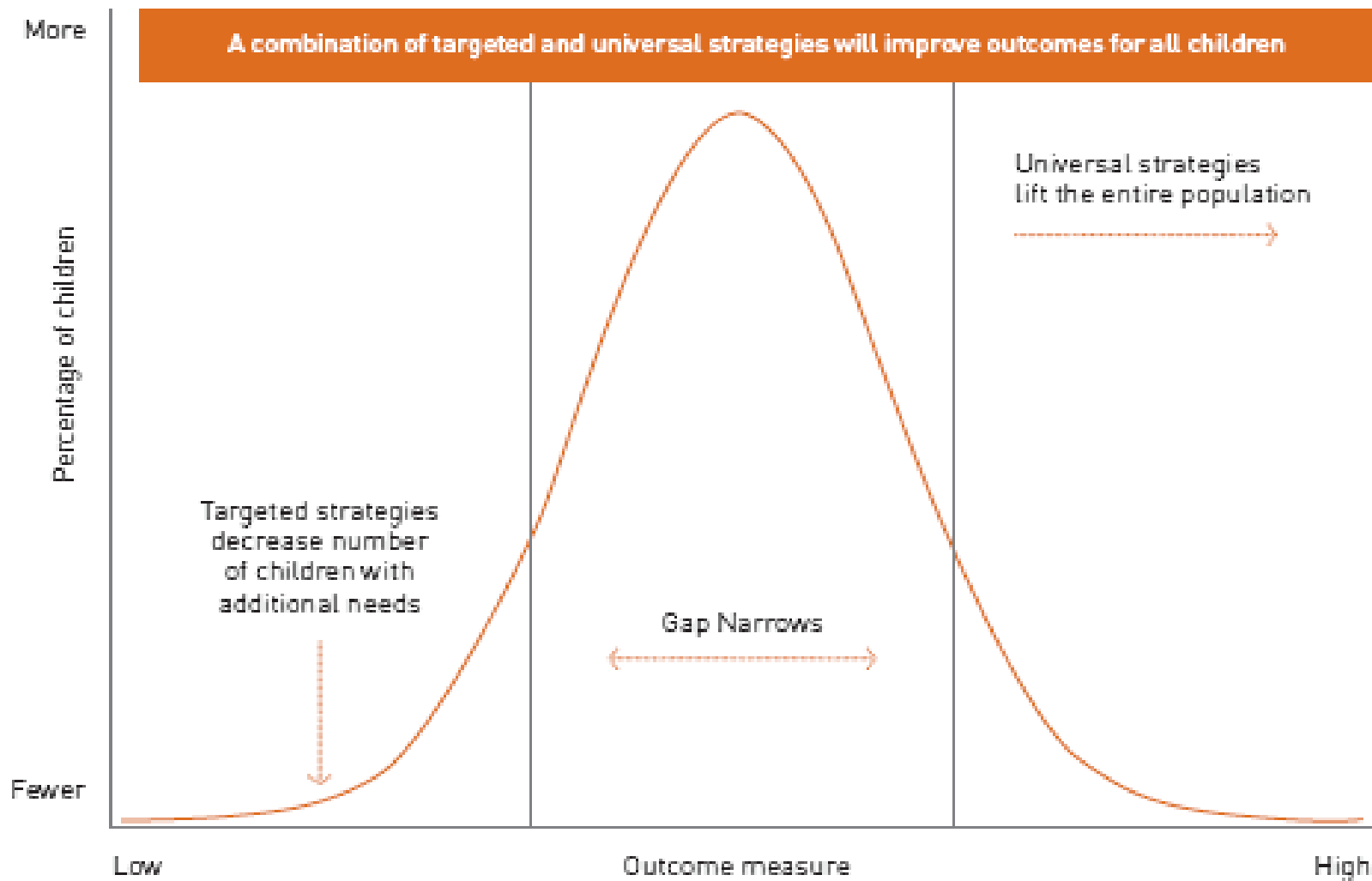
BRIGANCE Screen Implementation in Iceland

Questions to answer

- Continue with PEDS/BRIGANCE simultaneously for all?
- Use only PEDS for all and BRIGANCE in case of parental worries?
- Use in pre-schools?
- Other tools?
- No surveillance in health centres?

General vs targeted services

Evidence based policy

